

3. Есипов Б.П. Самостоятельная работа учащихся на уроках / Б.П. Есипов. – М. : Учпедгиз, 1961. – 239 с.
4. Зимняя И.А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И.А. Зимняя. – М. : Университетская книга, Логос, 2007. – 384 с.
5. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык : пособие для учителей / Н.Ф. Коряковцева. – М. : АРКТИ, 2002. – 176 с.
6. Левківський М.В. Історія педагогіки : підручник / М.В. Левківський. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 360 с.
7. Микельсон Р.М. О самостоятельной работе учащихся в процессе обучения / Р.М. Микельсон. – М. : Учпедгиз, 1940. – 96 с.
8. Пидкасистый П.И. Самостоятельная деятельность учащихся / П.И. Пидкасистый. – М. : Педагогика, 1981. – 78 с.
9. Фіцула М.М. Педагогіка вищої освіти : навч. посіб. / М.М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006. – 352 с.

Рошчупкина Е. А. Актуальность обучения самостоятельной работе иностранных студентов.

Статья посвящена описанию самостоятельной работы как педагогической проблемы и обоснованию актуальности обучения самостоятельной работе иностранных студентов подготовительного факультета в современных условиях.

Ключевые слова: самостоятельная работа, навыки и умения, иностранные студенты, подготовительный факультет, обучение, чтение

Roshchupkina E. O. Actuality of studies of independent work foreign students.

The article deals with the description of independent work as a pedagogical problem and with the basis of the actuality of independent work teaching of foreign students of preparatory faculty in modern terms.

Keywords: independent work, skills and abilities, foreign students, preparatory faculty, teaching, reading.

Самойленко Н. Б.

Севастопольський міський гуманітарний університет (Україна)

**САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНО-ПОШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ
У ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ**

У статті подається аналіз інноваційних педагогічних систем у професійній підготовці вчителя. Автор розкриває один з аспектів підготовки майбутніх фахівців, пов'язаний з використанням методу проектів в організації самостійної та індивідуальної роботи студентів я.

Ключові слова: : професійна підготовка вчителя, самостійна і індивідуальна робота студентів, інноваційні педагогічні технології.

Спрямованість розвитку української держави до інтеграції в об'єднану Європу вимагає від українських педагогів приділяти більше уваги досягненням, інноваціям і процесам, що відбуваються в системах освіти європейських країн, знати й володіти новітніми інформаційними технологіями, що використовуються в європейських школах. Виховання учнів у дусі інтеркультурності, демократії, толерантності допоможе їм стати дійсними громадянами Європи й вільно почувати себе на її теренах [3].

Система освіти в лідируючих країнах світу відображає гуманістичний напрямок у філософії, психології та педагогіці й побудована на рішенні проблеми особистісно орієнтованої освіти – такої освіти, у якій “...традиційна парадигма освіти вчитель – підручник – учень...” змінюється на “...нову: учень – підручник – вчитель” [4, с. 10].

Сучасна організація навчального процесу у педагогічному університеті забезпечує підвищення мотивації студентів до систематичної роботи, переорієнтацію їхніх цілей з

отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; підвищення якості знань студентів шляхом систематизації та активного засвоєння матеріалу; відкритість контролю; підвищення об'єктивності оцінювання знань; створення багатоступеневої системи контролю особистих досягнень студентів [5].

У ВНЗ процес навчання іноземній мові будується відповідно до принципів співробітництва і спільної творчості педагога і учня. На заняттях застосовуються різні навчальні технології [6]:

- дослідницька (проблемно-пошукова) – реалізація педагогом моделі “навчання через відкриття”;
- комунікативна (дискусійна) – наявність дискусій, що характеризуються різними точками зору з досліджуваних питань, зіставленням їх, пошуком за рахунок обговорення власної точки зору;
- імітаційного моделювання (ігрова) – моделювання життєво важливих професійних проблем в освітньому просторі й пошук шляхів їхнього рішення;
- психологічна (самовизначальна) – самовизначення учня до виконання тієї чи іншої освітньої діяльності;
- діяльнісна – здатність учня проектувати майбутню діяльність, бути її суб'єктом;
- рефлексивна – усвідомлення учнем діяльності: того як, яким способом отриманий результат, які при цьому зустрічалися труднощі, як їх подолав учень і що при цьому почував.

Проблема організації самостійної роботи студентів педуніверситетів у процесі їхньої лінгвістичної підготовки не була предметом спеціального дослідження. Мета нашого дослідження – розробка науково обґрунтованих рекомендацій для викладачів з проблем використання методу проектів в організації самостійної та індивідуальної роботи студентів [1].

Формами організації навчання в сучасних умовах є лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття, усі види практик, а також розмаїття індивідуальної та самостійної роботи студентів. Ми вважаємо, що метод проектів доцільно застосовувати не лише на практичних заняттях, а й у індивідуальній та самостійній роботі студентів. До кожного модуля студентам пропонується виконати навчальний проект, який включає такі основні етапи: підготовчий, організаційний, виконавчий, рефлексивний [6].

Індивідуальна робота студентів (ІРС) є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність. Індивідуальні заняття на молодших курсах спрямовуються здебільшого на поглиблене вивчення студентами окремих навчальних дисциплін, на старших вони мають науково-дослідний характер. Як показує практика у педагогічному університеті застосовуються різні види індивідуальної роботи студентів: консультація; тестування; індивідуальне навчально-дослідне завдання, реферат, розв'язування та складання задач різного рівня, анотація прочитаної наукової літератури з курсу, бібліографічний опис, розробка та виконання тестів, розробка конспектів уроків тощо); наукові роботи.

Співпраця викладачів і студентів в умовах здійснення проектної роботи на заняттях англійської мови має ряд особливостей. Специфікою іноземної мови є навчання мовленнєвої діяльності. Щоб сформувані у студентів необхідні уміння і навички в тому або іншому виді мовленнєвої діяльності, необхідна активна усна практика для кожного студента групи. Метод проектів може дозволити вирішити це навчальне завдання, перетворюючи заняття іноземної мови на дискусійний, дослідницький клуб, у якому вирішуються значущі й доступні для студентів проблеми.

В основі проекту лежить проблема. Для її вирішення студентам потрібне не тільки знання мови, але й володіння достатнім об'ємом різноманітних практичних знань. Також студенти повинні володіти певними інтелектуальними (робота з інформацією, її аналіз,

узагальнення і висновки), творчими (формулювання мети, варіантів вирішення проблеми, прогноз наслідку запропонованого рішення), комунікативними (ведення дискусії, уміння слухати і чути співрозмовника, відстоювати свою точку зору, висловлювати свою думку) уміннями [7].

Переваги проектної діяльності полягають в наступному: збільшена мотивація – студенти особисто залучені в проект; всі чотири види діяльності – читання, письмо, аудювання, говоріння; учні стають відповідальнішими за своє навчання; отримання кінцевого продукту; автентичні завдання і отримання автентичного мовного результату; міжособистісні стосунки в процесі групової роботи; зміст роботи обговорюється з викладачем і в центрі знаходиться студент; різноманітність завдань, що відрізняються від щоденних справ; чіткість і акуратність виконання завдань [5].

Для підготовки підсумкових завдань з індивідуального читання іноземною мовою використовуємо мультимедійні презентації в курсі домашнього читання.

Електронні презентації стали звичним і приємним доповненням до публічних виступів. Їх використання сприймається як насущна необхідність. Серед відповідей студентів про популярність мультимедійних презентацій зустрічаються такі: пізнавальність, доступність, простота створення, ефективність використання, естетичність результату. Студенти не тільки створюють власні презентації, але й аналізують і обговорюють презентації, створені їх одногрупниками. Ці можливості є ефективними для застосування мультимедійних презентацій на заняттях з домашнього читання.

У курсі домашнього читання студенти читають художню літературу на іноземній мові. Наприкінці семестру або розділу проводиться залікове заняття, на якому кожен студент розповідає про автора, про твори, прочитані в рамках домашнього читання. Такий виступ супроводжується мультимедійною презентацією.

У процесі роботи над створенням презентації використовувалися шаблони презентації і демонструвалися наочні були приклади на допомогу студентам для висвітлення основних моментів виступу: повідомлення про автора твору, короткий сюжет обличчя різних персонажів твору, основні персонажі, тема, ідея твору, корисні слова і вирази з книги, вислови про автора або крилаті вирази, прислів'я, думки студентів про прочитане, список посилань на використані джерела.

Студенти оцінюють виступи й презентації інших студентів групи за допомогою спеціальних бланків, що містять критерії оцінки мультимедійної презентації і усного виступу. Це дозволяє вибрати і підтримати найцікавіший виступ. Письмове оформлення і лексична наповненість висловлювання оцінюється викладачем.

Виступи, що супроводжуються електронними презентаціями, позитивно оцінюються і студентами, і викладачами, присутніми на заняттях. Зазначимо, використання такої форми подачі прочитаного з індивідуального читання дозволяє студентам проявити свої індивідуальні, творчі здібності шляхом вибору теми, пошуку пізнавальної інформації, ілюстрації, оформлення, використання особистого досвіду. Студенти ретельніше продумують свою розповідь про автора, персонажів, прагнуть виділити найголовніше й відсіяти незначне, вчать регламентувати відведені 5–8 хвилин.

Самостійна робота є основним способом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Зміст самостійної роботи з кожної навчальної дисципліни у педуніверситеті визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача. Метод проектів дає можливість студенту навчитись самостійно добувати необхідну інформацію, оскільки забезпечується списком джерел до якого входять навчально-методичні засоби, необхідні для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручники, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій, відповідна наукова література та періодичні видання, інтерактивні навчально-методичними комплекси дисциплін, ІКТ тощо.

Крім того в ході виконання проекту студенти вчаться обробляти отриману інформацію використовуючи ІКТ, шукати шляхи вирішення проблеми, створювати новий практично значущий для них продукт, який згодом викладач може використати для поповнення навчально методичного-комплексу. Проконтролювати таку СРС можна дуже легко, адже на кожному етапі проекту студент здає короткий звіт, створює своє власне Портфоліо, а в кінцевому результаті захищає проект, що розкриває не лише знання теоретичного матеріалу, а й уміння використовувати одержані знання на практиці, власну творчість, уміння відстоювати власну думку.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної навчальної дисципліни може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах і лабораторіях, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах, що відповідає вимогам які висуваються до виконання проекту. Викладач визначає обсяг і зміст самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, здійснює діагностику якості самостійної роботи студента (як правило, на індивідуальних заняттях), аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента, що не суперечить, а навпаки відповідає вимогам до впровадження методу проектів.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної навчальної дисципліни може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах і лабораторіях, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах, що відповідає вимогам які висуваються до виконання проекту. Таким чином, аналіз сучасного стану теоретичної та практичної підготовки вчителів іноземної мови засвідчує, що залишається відкритим питанням удосконалення змісту, організаційних форм та методів модернізації цього процесу в умовах упровадження ідей Болонської угоди, реалізації сучасної освітньої концепції.

Враховуючи те, що знання повинні бути функціональними, включення в навчальний процес методу проектів є не просто можливим, а й ефективним.

Використана література:

1. Бим И. Л. Личностно ориентированный подход – основная стратегия обновления школы / И. Л. Бим // Иностр. языки в школе. – 2002. – № 2. – С. 11–15.
2. Гузев В. В. Проектное обучение как одна из интегральных технологий / В. В. Гузев // Метод проекта. Научно-методический сборник. Серия “Современные технологии университетского образования”. – Мн. : РИВШ БГУ, 2003. – № 2. – С. 48–65 // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://charko.narod.ru/tekst/met_pr/metod_of_projects.pdf.
3. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. – № 26. – С. 2-6.
4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студентов пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / [Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров.] ; под ред. Е. С. Полат. – [2-е изд., стер.]. – М. : Издат. центр “Академия”, 2005. – 272 с.
5. Самойленко Н. Б. Метод проектів у навчанні іноземних мов : навчальний посібник для студентів, слухачів закладів педагогічної освіти, які здійснюють підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів / Н. Б. Самойленко ; [за ред. д. пед. н., проф. Г. О. Козлакової]. – Севастополь : Рибест, 2010. – 182 с.
6. Самойленко Н. Б. Метод проектов как форма подготовки студентов педвуза к межкультурной коммуникации / Н. Б. Самойленко // Проблемы современной педагогической освіти. Сер.: Педагогика і психологія:зб.наук. статей. – Ялта : РВВ КГУ, 2008. – Вип.18. – Ч. 2. – С. 207–215.
7. Haines S. Projects for the EFL Classroom: Resource materials for teachers. – Walton-on-Thames Surrey : Nelson, 1989. – 108 p.

Самойленко Н.Б. Самостоятельная учебно-поисковая деятельность студентов в педагогических университетах.

В статье подается анализ инновационных педагогических систем в профессиональной подготовке учителя. Автор раскрывает один из аспектов подготовки будущих специалистов,

связанный с использованием метода проектов в организации самостоятельной и индивидуальной работы студентов.

Ключевые слова: профессиональная подготовка учителя, самостоятельная и индивидуальная работа студентов, инновационные педагогические технологии.

Samoylenko N.B. Autonomous educational-researching activity of the students in the pedagogical universities.

In the article analysis of the innovative pedagogical systems in professional preparation of teacher is given. The author exposes one of aspects of preparation of future specialists, related to the using of project work in organization of students' independent and individual work.

Keywords: professional preparation of teacher, independent and individual work of students, innovative pedagogical technologies.

Солодовникова Н. В.
Таврический национальный университет
имени В. И. Вернадского (Украина)

МЕТАФОРА В АСПЕКТЕ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО

Статья посвящена особенностям работы с метафорическими выражениями в иностранной аудитории. Особое внимание уделяется информации формированию социокультурной компетенции учащихся.

Ключевые слова: код культуры, метафора, компетенция, русский язык как иностранный.

Несмотря на огромное количество исследований о метафорической природе языка и мышления, вопрос о механизме понимания и интерпретации метафор представителями разных культур по-прежнему является одной из фундаментальных, но недостаточно разработанных проблем.

Значимость подобного рода исследований объясняется междисциплинарным характером современных подходов к анализу явлений языка и культуры, воедино связываются социально-психологические, лингвистические и когнитивные аспекты, что позволяет надеяться на получение принципиально новых результатов в теории метафоры и дискурса.

В нашей статье рассматривается лингвометодический потенциал метафоры в русской языковой картине мира.

С позиции лингводидактики **актуальным** представляется вопрос о распознавании, понимании и адекватной интерпретации заложенной в метафоре информации культурного характера. Культура страны изучаемого языка составляет основу социокультурной компетенции иностранного учащегося, достаточный уровень которой обеспечивает для него возможность пользоваться языком на уровне его носителей, т.е. стать языковой личностью, умеющей организовать свое речевое поведение в соответствии с культурой его носителей.

Цель настоящей публикации – разработать методические приемы по усвоению русских метафор с национально-культурной спецификой в практике преподавания русского языка как иностранного.

Материалом для исследования послужили тексты, включающие метафорическое словоупотребление, в современных украинских средствах массовой информации на русском языке. Предпочтение отдавалось высокотиражным изданиям (“Зеркало недели”, “Аргументы и факты в Украине”, “Комсомольская правда в Украине”, “Труд в Украине”, “Киевский телеграф”, “Украинская правда”, еженедельник “2000”). Использованы